

Technische vragen Kadernota 2026

Nr.	Fractie	Pagina nummer	Vraag	Antwoord
VRAGEN NAAR AANLEIDING VAN DE BEELDVORMENDE AB THEMABIJEENKOMST dd. 21 MEI				
0.1	Partij voor de Dieren		In hoeverre is het nog mogelijk om met de varianten in de Kadernota te schuiven?	De verwachting is dat er binnen enkele strategische ontwikkelingen in de toekomst (komende jaren) nog geschoven zal worden. Dit zal transparant gebeuren wanneer er voldoende informatie en onderbouwing beschikbaar is om een andere variant te kiezen als strategische richting. Daarnaast is het ook mogelijk om te schuiven met de varianten danwel scenario's. Daarbij dient te worden opgemerkt dat dit een gevolg kan hebben voor de haalbaarheid c.q. uitvoerbaarheid.
0.2	BBB+		Hoe voorziet de kadernota op dit moment in de toenemende externe dreiging? Is er bijvoorbeeld voldoende rekening gehouden met de beveiliging van de RWZI's?	Ja, de kadernota onderkent de toename van externe dreigingen, waaronder hybride dreigingen zoals cyberaanvallen en fysieke sabotage. Deze worden expliciet benoemd in het hoofdstuk over geopolitieke verschuivingen. Waterschap Limburg neemt deze dreigingen serieus en werkt aan het project "beveiligde toegang", gericht op het versterken van de fysieke en digitale beveiliging van zuiveringsinstallaties. Dit project is gestart naar aanleiding van de aanwijzing van de zuiveringstak als vitale infrastructuur door de Rijksoverheid. Er zijn vier varianten uitgewerkt om de toegang tot RWZI's te beveiligen. Er is gekozen voor een semi-hoge variant door het DB, waarbij gefaseerd wordt begonnen met de beveiliging van voormalige WBL-locaties. Deze variant houdt rekening met realisme en kostenbeheersing, maar bevat risico's als de scope verder moet worden uitgebreid naar andere kritieke assets. Daarnaast benadrukt de kadernota dat: - Structurele borging van deze dreiging vraagt om versterking van het bedrijfscontinuïteitsmanagement (BCM). - Er sprake is van een toename in kosten om het digitale veiligheidsniveau op peil te houden. - Er een bestuursvoorstel komt over deze beveiligingsmaatregelen voorafgaand aan de begroting.
0.3	BBB+		Vorig jaar is er een motie aangenomen over het op orde brengen van het watersysteem in Waterschap Limburg. Hoe vertaald deze motie zich in de kadernota?	Er wordt door middel van de watersysteemoets, die eenmaal in de zes jaar wordt uitgevoerd, op basis van actuele klimaatscenario's in beeld gebracht welke delen van het watersysteem niet voldoen. Met de programma's WiB en Watersystemen wordt continu gewerkt aan het op orde brengen van het watersysteem. Dit wordt in de lijn organisatie geprioriteerd en geprogrammeerd.
0.4	Partij voor de Dieren		Wat is de techniek die medicijnresten verwijderd?	De meest toegepaste technologie om medicijnresten uit afvalwater te verwijderen is actieve koolfiltratie, vaak in de vorm van poederactieve kool (PAK) of granulaire actieve kool (GAK). Deze techniek adsorbeert (bindt) de medicijnresten aan de kooldeeltjes, waarna ze samen worden verwijderd. Met PAK heeft WL reeds ervaring in Simpelveld. Een andere bewezen technologie is ozonisatie, waarbij ozongas wordt toegevoegd aan het gezuiverde afvalwater. Ozon breekt medicijnresten chemisch af in kleinere, vaak minder schadelijke stoffen. In de praktijk worden deze technieken regelmatig gecombineerd toegepast, bijvoorbeeld ozonisatie gevolgd door actieve koolfiltratie, om een zo hoog mogelijke verwijderingsgraad te bereiken. Beide technologieën vergroten de milieu/energie voetafdruk aanzienlijk. Momenteel wordt er veel onderzoek gedaan naar duurzamere technologieën. WL is hier ook actief in betrokken. De verwachting is dan ook dat binnen 10 jaar diverse andere duurzamere technologieën beschikbaar komen.

Nr.	Fractie	Pagina nummer	Vraag	Antwoord
0.5	Partij voor de Dieren		Wat oppervlaktewater en de kaderrichtlijn water betreft, is het nog steeds stikstof en fosfaat dat niet voldoet? Wat doet het waterschap daaraan?	Ja, stikstof en fosfaat zijn nog altijd de belangrijkste knelpunten in het behalen van de KRW-doelen voor oppervlaktewater. De kwaliteit van het water voldoet op veel plaatsen nog niet aan de gestelde normen voor nutriënten. Dit leidt tot verminderde ecologische kwaliteit, zoals algengroei en verlies van biodiversiteit. Waterschap Limburg onderneemt diverse acties om deze nutriëntenbelasting terug te dringen: 1. KRW-Impulsprogramma Het waterschap neemt deel aan het landelijke KRW-Impulsprogramma, dat gericht is op: Aanvullende monitoring en juridische verantwoording (zoals het opbouwen van KRW-dossiers), Aanpassing van lozingsvergunningen, Intensivering van toezicht en handhaving, Inzet op bronaanpak, bijvoorbeeld door afspraken in de keten te maken, zoals we doen bij Joint Fact Finding (JFF). 2. Effluentnabehandeling op RWZI's Een groot deel van de stikstof en fosfaat komt via effluent van rioolwaterzuiveringsinstallaties (RWZI's) in het oppervlaktewater terecht. Daarom worden zuiveringen aangepast met extra zuiveringsstappen (effluentnabehandeling): RWZI's Susteren, Meijel en Venray worden voor 2027 aangepast volgens de LEB1.0-normen voor stikstof en fosfaat, Voor RWZI Hoensbroek zijn maatregelen voorzien in de volgende planperiode. 3. Verkenning bronaanpak Gennepe en Roermond Bij deze RWZI's is bronaanpak (bijvoorbeeld invloed van lozers stroomopwaarts) noodzakelijk. In Gennepe zijn oorzaken nog niet duidelijk; in Roermond wel. Er wordt gestuurd op maatregelen bij derden en mogelijke verlegging van verantwoordelijkheden. 4. Toekomstige richtlijnen: UWWTD en microverontreinigingen De nieuwe Europese richtlijn stedelijk afvalwater (UWWTD) verplicht vanaf 2033 tot 80% verwijdering van medicijnresten, maar stelt ook strengere eisen aan nutriënten. Er zijn reeds investeringen voorzien om RWZI's hierop aan te passen.
0.6	BBB+		Als we kijken naar het watersysteem in Waterschap Limburg vind ik de kadernota niet ver genoeg vooruitkijken, bijvoorbeeld wat betreft de gevolgen van klimaatverandering of bebouwing van de grond. Als we de kerntaken van het waterschap in de toekomst goed willen kunnen blijven uitvoeren, past het watersysteem niet meer bij de huidige situatie. Hoe sorteert de kadernota hierop voor?	De kadernota erkent dat het huidige watersysteem onder druk staat door klimaatverandering en toenemende ruimtedruk (bebouwing, functieveranderingen van grond, enz.). Het systeem zoals het nu is ingericht sluit niet meer aan op toekomstige opgaven. Er wordt daarom ingezet op fundamentele vernieuwing en systeemherstel. 1. Risicogestuurde aanpak en natuurlijk systeemherstel De kadernota bevat twee strategische transformatieopgaven die hier direct op inspelen: Risicogestuurde aanpak: gericht op het voorspellend in beeld brengen van kwetsbaarheden in het watersysteem, gekoppeld aan klimaatverandering, bodemdaling en bebouwing; Natuurlijk systeemherstel: om het watersysteem veerkrachtiger te maken tegen extremen zoals piekbuien of droogte. Hierbij wordt toegewerkt naar een situatie waarin het systeem mee kan bewegen met klimaatverandering, door herstel van natuurlijke waterberging, infiltratie en ruimte voor water 2. Beperkte uitvoeringsruimte: kennis, planning en routekaarten De kadernota geeft aan dat er nog onvoldoende kennis, capaciteit en doorontwikkeling is om nu al alles uitvoeringsgereed te maken. Daarom wordt gekozen voor een gefaseerde aanpak: In 2025–2026 worden continuïteitsplannen en routekaarten opgesteld; De daadwerkelijke maatregelen volgen deels in de begrotingsperiode 2028–2033; Budgetten voor kennisontwikkeling en monitoring zijn voorzien als onderdeel van de ontwikkelopgave 3. Waterbeheerprogramma (WBP) 2028–2033 De inhoudelijke koers van de kadernota landt uiteindelijk in het nieuwe Waterbeheerprogramma 2028–2033, dat in 2026 wordt vastgesteld. Hierin worden nieuwe doelen en maatregelen boven- en onderwater vastgelegd. Daarbij is nadrukkelijk ruimte om thema's als klimaatadaptatie, waterveiligheid en ruimtelijke druk verder te integreren Conclusie: De kadernota sorteert expliciet voor op de gevolgen van klimaatverandering en verstedelijking, maar doet dit vanuit een realistische, gefaseerde benadering. De daadwerkelijke herinrichting van het watersysteem krijgt vorm via ontwikkelplannen, risicogestuurd beheer, systeemherstel én het nieuwe WBP. Er is erkenning dat het huidige systeem tekortschiet – en dat een wendbaar, toekomstgericht systeem nodig is om de kerntaken te blijven uitvoeren.

Nr.	Fractie	Pagina nummer	Vraag	Antwoord
0.7			Is het mogelijk om een berekening te maken over de kosten om het hele watersysteem geschikt te maken voor de waterproblematiek die we kunnen verwachten voor 2050?	Nee, een volledige kostenberekening is op dit moment (nog) niet mogelijk. De kadernota van Waterschap Limburg onderkent dit zelf en geeft aan dat: Inzicht in de opgave ontbreekt nog grotendeels: de huidige staat van veel assets in het watersysteem is nog niet volledig bekend. Er zijn te weinig gegevens om op systeemniveau uitspraken te doe over wat er technisch en financieel nodig is voor 2050. Er zijn grote onzekerheden rondom klimaatontwikkelingen, stikstof- en landbouwbeleid, stedelijke ontwikkeling en Europese regelgeving. Deze beïnvloeden niet alleen de opgave, maar ook het tempo en de kosten. Wel wordt er gestructureerd gewerkt aan het opbouwen van dit inzicht, via: 1. Project “Asset base watersysteem” Gericht op het in kaart brengen van de staat en levensduur van assets (zoals stuwen, inlaten, watergangen, etc.); Momenteel in de inventarisatie- en analysefase; Voor de komende jaren worden er routekaarten en continuïteitsplannen ontwikkeld om gefaseerde investeringsramingen te kunnen maken. 2. Risicogestuurde aanpak Op basis van risicoprofielen per regio of asset-type wordt bepaald waar de knelpunten het grootst zijn, bijvoorbeeld bij extreme neerslag of langdurige droogte; Dit vormt de basis voor een meer gedifferentieerde (en dus gerichtere) kosteninschatting 3. Vooruitblik richting begroting 2027 In 2025 en 2026 wordt gewerkt aan het onderbouwen van scenario's en kostenramingen; In de kadernota 2027 wordt naar verwachting een eerste ruwe inschatting gemaakt van wat structurele investeringen zouden moeten zijn richting 2035–2050. Conclusie Een totaalbedrag om het watersysteem geschikt te maken voor de verwachte problematiek in 2050 is er nog niet. De kadernota sorteert hier wel op voor via structurele dataverzameling, risicosturing en planontwikkeling. De ambitie is helder: toe naar een robuust systeem, maar wel met realiteitszin en stapsgewijze onderbouwing. Richting 2027 zal het DB waarschijnlijk wél eerste integrale kostenschattingen voorleggen.
0.8	BBB+			
0.9	Waterbelang		Verzoek: belastingbetaler in de communicatie over begroting/kadernota goed meenemen in de oorzaken van de belastingstijging. Daarbij ook toelichten waarom sommige kostenstijgingen hoger zijn dan gemiddeld.	We zullen op de geëigende momenten (presentatie begroting, vaststelling belastingtarieven, bekendmaking versturen aanslagen) de hoofdoorzaken van de belastingstijging in 2026 uitleggen. Daarnaast zullen we alert zijn als zich mogelijkheden hiertoe voordoen die nu nog niet planbaar zijn.
0.10	BBB+		In de autonome ontwikkelingen zijn de gevolgen van enkele wetswijzigingen opgenomen. Achtergrond graag goed toelichten in begroting.	Het betreft verschillende wijzigingen in wet- en regelgeving met financiële impact: 1) De activeringsgrondslagen zijn aangescherpt, wat betekent dat bepaalde uitgaven niet meer als investering mogen worden opgevoerd. Daar mag dus niet meer op worden afgeschreven en de uitgaven moeten in één keer in de exploitatie worden verantwoord. 2) Waarderingskosten onroerende zaken: dit betreft de bijdragen van de waterschappen aan de uitvoeringskosten van de Wet WOZ en aan de landelijke voorziening wet WOZ. De waterschappen gebruiken de WOZ-waarde van gebouwde onroerende zaken met name als heffingsmaat-staf van de watersysteem- en wegenheffing gebouwd. De gemeenten stellen de WOZ-waarden vast. Samen met Rijk en gemeenten dragen de waterschappen bij aan de uitvoeringskosten van de Wet WOZ die de gemeenten maken. De afgelopen jaren is de bijdrage gedaald en niet kostendekkend. Het Rijk paste het tekort bij. Die afspraak geldt tot en met 2025. In maart jl. heeft het Kabinet aangegeven haar standpunt te wijzigen en de verhouding van de waterschappen in de belastingopbrengst weer als basis te gaan hanteren. Daardoor gaan de waterschappen weer net zoveel bijdragen als in 2019 het geval was. Daarnaast was reeds langer nduidelijk dat er meer geld nodig is voor het beheer van de LV-WOZ, waarop de Waarderingskamer heeft besloten tot verhoging van het budget voor deze voorziening ingaande 2026. 3) Sinds 1 april 2025 geldt de nieuwe gedragscode voor bestendig beheer en onderhoud voor waterschappen. De gedragscode is aangepast naar aanleiding van de strengere interpretatie van de wet- en regelgeving vanuit de omgevingswet. De veranderingen in de gedragscode leiden tot een kostenverhoging.
0.11	BBB+		Waarom het voornemen om het hele wagenpark te vervangen door elektrische voertuigen? Wordt rekening gehouden met de gevolgen van stroomuitval? Hoe wordt de bedrijfscontinuïteit dan geborgd? Dit niet alleen voor het wagenpark maar ook voor elektrische pompen bij hoogwater. Blijft een deel van de oude pompen die worden aangedreven door tractoren/aggregaten beschikbaar?	Het streven is om het wagenpark te verduurzamen, maar dit mag nooit ten koste gaan van de functionaliteit van het wagenpark, mede ook in relatie tot netcongestie. Borging van bedrijfscontinuïteit m.b.t. vervoer is nu nog niet geregeld bij langdurige uitval - daarnaast is er de wens om het aantal laadpalen op alle locaties af te stemmen op de omvang van het wagenpark. WL heeft slechts een beperkt aantal pompen met een elektrische aansluiting (circa tien) op een totaal areaal van 130 hoogwaterpompen. Trekkerpompen en stand-alone pompen met een ingebouwd dieselaggregaat blijven inzetbaar bij uitval van elektriciteit.
0.12	Vraag is gesteld tijdens tafelgesprek thema AB maar niet meer te achterhalen door welke partij		Kunnen de hogere kosten van het maaicontract zoals opgenomen in de autonome ontwikkelingen nader worden onderbouwd?	De hogere autonome kosten bestaan voornamelijk uit de reguliere indexering van de kosten voor de uitvoering van beheer en onderhoud en de gevolgen van de nieuwe Gedragscode Soortenbescherming voor Waterschappen die per 1-4-2025 is ingegaan.

Nr.	Fractie	Pagina nummer	Vraag	Antwoord
0.13	Waterbelang		Kunnen de hogere kosten van het maaicontract zoals opgenomen in de autonome ontwikkelingen nader worden onderbouwd?	Dit is een terecht kritische vraag over de proportionaliteit en effectiviteit van beveiligingsmaatregelen in relatie tot de dreiging. De kadernota gaat hier uitgebreid op in bij de strategische ontwikkeling "Geopolitieke verschuivingen" en het project "Beveiligde Toegang". 1. Achtergrond: Vitale infrastructuur De zuiveringstak van Waterschap Limburg is door de Rijksoverheid officieel aangemerkt als vitale infrastructuur. Dit betekent dat het waterschap verplicht is om maatregelen te treffen tegen fysieke en digitale dreigingen, zoals: Sabotage van pompen of installaties; Cyberaanvallen; Ongeautoriseerde toegang tot RWZI's of kritieke objecten. 2. Wat houdt de investering van €40 miljoen in? De investering van €40 miljoen (verspreid over 2026–2028) in de hoge en semi-hoge variant richt zich niet alleen op hekwerken, maar op een integrale meerlaagsbeveiliging, waaronder: - Elektronisch toegangsbeheer per locatie en ruimte, - Vervanging en versteviging van hekwerken (minder dan 25% van de kosten) - Beveiligingscamera's en signaleringssystemen, - Fysieke barrières op gevoelige locaties (zoals bij RWZI's en alle gemalen), - Aanpassingen van terreinindeling en kritieke toegangswegen. Hierbij moet worden opgemerkt dat de grote geografische spreiding van onze assets tot relatief hogere kosten leidt. In de uitvoering kiezen we voor een optimaal ombouwscenario om deze kosten te minimaliseren. 3. Waarom dan zoveel hekwerken? De kadernota onderkent zelf dat alleen hekwerken dreigingen niet tegenhouden. De functie van hekwerken is: Vertragen en ontmoedigen van fysieke toegang; Onderdeel van een 'meerschillenbenadering': fysieke maatregelen vormen slechts één laag, naast digitale, procedurele en organisatorische lagen; In veel gevallen is het vervangen van hekwerken noodzakelijk omdat huidige hekken niet voldoen aan de minimale wettelijke eisen voor vitale objecten. Daarbij is het belangrijk te benadrukken dat in de semi-lage variant, het niet vervangen van hekken wordt overwogen, maar dat dit automatisch leidt tot extra vereisten op andere beveiligingslagen – waarvan de kosten nog onbekend zijn. Deze variant blijkt dus geen daadwerkelijke besparing op te leveren. 4. Is het echt nodig? Ja, maar niet per se in de hoge variant. Het Dagelijks Bestuur kiest voor de semi-hoge variant. Deze is: Meer realistisch in planning en haalbaarheid; Gericht op gefaseerde uitvoering (start bij voormalige WBL-assets; Houdt rekening met mogelijke scope-uitbreiding naar andere objecten; En beperkt risico's binnen redelijke financiële kaders. De lage variant (niets doen) wordt uitgesloten, omdat deze in strijd is met wet- en regelgeving én het bestuur hoofdelijk aansprakelijk stelt bij incidenten.
0.14	Water Natuurlijk		Waarom extra geld nodig voor vervangen schotbalken die eens in de 10 jaar worden gebruikt?	Op 24 november 2024 heeft het AB het Beleidsplan waterkeringen vastgesteld. In het uitvoeringsprogramma bij dit beleidsplan (par. 5.3 beleidsplan) is een saneringsprogramma opgenomen voor schotbalken. Waterschap Limburg heeft een zeer groot aantal coupures en niet permanent gesloten waterkeringen in haar areaal, waarvan de meeste middels schotbalken worden gesloten bij opkomend hoogwater. Onder hoge tijdsdruk moeten dan vele locaties handmatig gesloten worden. In 2021 hebben we gezien dat we aan de grens zitten van wat we op dit vlak kunnen waarmaken in tijden van crisis. Door klimaatverandering worden hoogwaters frequenter en hoger, waardoor we een probleem zien met de beheerbaarheid van dit areaal aan schotbalkkeringen in de toekomst. Als het niet lukt een locatie tijdig en/of correct te sluiten kan een dijkkring instromen. Hoe meer locaties met dit soort keringen, hoe groter het veiligheidsrisico. (Voor meer toelichting, zie par. 4.2 beleidsplan). Daarom is in het Beleidsplan waterkeringen vastgelegd dat er een saneringsprogramma komt, waarbij we een aantal coupures en niet permanent gesloten keringen gaan saneren (permanent sluiten of anders inrichten waardoor geen coupure of niet permanent gesloten kering nodig is). De eerste fase betreft een inventarisatiefase, waarbij we in beeld brengen waar de kansen hiervoor liggen. Na deze inventarisatiefase kan het algemeen bestuur een besluit nemen over de omvang en fasering van het saneringsprogramma. Om een start te kunnen maken en invulling te kunnen geven aan het Beleidsplan waterkeringen is een indicatief bedrag opgenomen in de Kadernota.
0.15	Water Natuurlijk		Waarom is het nu nodig om grootschalige crisisoefening te doen?	De grootschalige crisisoefening is nu nodig vanwege verhoogde externe risico's, interne veranderingen, maatschappelijke verwachtingen en wettelijke plichten. Het is een investering in paraatheid, bedoeld om fouten vóór te zijn. Waterschap Limburg wil zo aantonen dat het — in samenwerking met ketenpartners — adequaat kan reageren als het écht misgaat. Daarmee draagt deze oefening direct bij aan bedrijfscontinuïteit, veiligheid en vertrouwen. De oefening stond eerder op de planning maar is door het hoogwater van 2021 uitgesteld. Naar aanleiding van juli 2021 is via de multidisciplinaire Kerngroep Hoogwater Limburg, met de beide veiligheidsregio's en Rijkswaterstaat Zuid-Nederland, een multidisciplinair programma Opleiden - Trainen - Oefenen afgesproken om in 2026 gezamenlijk een grote oefening te doen. Het niet meedoen van WL aan deze gezamenlijke oefening schaadt het vertrouwen van de samenwerkingspartners in WL als betrouwbare crisispartner.
0.16	Waterbelang		In 2026 is gerekend met een standaard prijsinflatie van 2%. Is dat niet aan de lage kant?	We sluiten aan bij het bij het streven van de ECB naar 2% inflatie per jaar. Er zijn jaren dat de inflatie lager is en jaren dat het hoger is. In de jaren dat het hoger uitvalt is dit een impliciete impuls om efficiënter met de middelen om te gaan. De loon- en prijsinflatie wordt als risico in de risicoparagraaf van de begroting opgenomen.

Nr.	Fractie	Pagina nummer	Vraag	Antwoord
0.17	Water Natuurlijk		Is in bij het opstellen van de missie/visie/koers en de uitwerking in deze kadernota rekening gehouden met de visie van deltagcommissaris, de heer Co Verdaas?	De koers "Leven met water" van Waterschap Limburg sluit inhoudelijk goed aan bij de denklijn van Deltacommissaris Co Verdaas, vooral qua klimaatadaptatie, systeemdenken, en ruimte voor water. De koers ademt het idee dat water leidend moet zijn in ruimtelijke keuzes. De basis "Leven met water" lijkt in navolging van WL landelijk ook de campagnelijn te worden. Tegelijkertijd is er nog ruimte om deze aansluiting te expliciteren in toekomstig beleid, bijvoorbeeld in het Waterbeheerprogramma 2028–2033. Daarmee kan Waterschap Limburg zich steviger positioneren binnen het nationale waterbeleid en mogelijk ook beter aansluiten op subsidieregelingen en interbestuurlijke programma's.
0.18	Vraag is gesteld tijdens tafelgesprek thema AB maar niet meer te achterhalen door welke partij		In eerdere begrotingen zijn al extra middelen voor het op orde brengen van data en databeheer opgenomen. Hoe verhouden de nieuwe aanvragen zich tot die eerder toegekende budgetten?	De eerdere voorstellen worden geïntegreerd onder Asset Base op Orde. Met andere woorden, eerder voorstellen en toegekende budgetten blijven van kracht. In eerdere begrotingen zijn extra middelen aangevraagd om de inrichting van databeheer en voorziening te ontwikkelen, te bouwen en te verbeteren, maar ook aan het op orde brengen van specifieke delen van de data zoals benodigd voor de legger. Refererend aan project Asset Base op Orde kijken we verder naar data en gaat het om data van assets benodigd om onze jaarplannen en begrotingen voor wat betreft onderhoud en investeringen te kunnen uitwerken. Maar ook om data waarmee onderhoud en projecten efficiënter en meer datagedreven hun werk kunnen doen.
0.19	Vraag is gesteld tijdens tafelgesprek thema AB maar niet meer te achterhalen door welke partij		Waarom moet nu meer in assets waterzuivering worden geïnvesteerd dan eerder werd voorzien? Kan dat nader worden toegelicht?	Er moet nu meer worden geïnvesteerd in waterzuiveringsassets dan eerder voorzien vanwege: Betere en actuelere inzichten in de technische staat en prestaties van de installaties; Hogere kosten als gevolg van structurele marktontwikkelingen en prijsstijgingen. Deze betere en actuelere inzichten zijn verkregen middels het project Asset Base op Orde, en zullen gedurende de komende 18 maanden uitgebreid worden. Deze combinatie leidt tot een herijking van de investeringsopgave in de kadernota, waarbij realisme en toekomstbestendigheid voorop staan.
0.20	Water Natuurlijk		Hoe wordt toepassing van zero based budgeting geborgd?	Voor de beantwoording van deze vraag wordt verwezen naar de kadernota 2025, pagina's 36 en 37.
0.21	Vraag is gesteld tijdens tafelgesprek thema AB maar niet meer te achterhalen door welke partij		Is het mogelijk om met meerdere instanties samen te werken in het kader van geopolitieke verschuivingen en specifiek doelend op data betreffende het weer? Voorbeeld: Luchtvaart.	Het Watermanagementcentrum WL werkt samen met diverse meteorologische instituten. Mede naar aanleiding van geopolitiek verschuiving heeft de directie op 26 mei 2025 besloten een projectleider Bedrijfscontinuïteitsmanagement en Weerbaarheid aan te wijzen. Op het aspect weerbaarheid wordt al samenwerking gezocht met regionale crisispartners en collega-waterschappen.
0.22	BBB+		Wat doet Waterschap Limburg in het geval van uitval van de elektriciteit, en er kan geen communicatie plaatsvinden, het nieuwe policy is alles electrisch. En dan denkende aan een langer termijn van geen elektriciteit? Hoelang kun je een diesel aggregaat inzetten?	Voor Zuiveringen geldt dat we bij renovatie van assets meenemen om de assets uit te rusten met aansluitingen voor NSA's (noodstroomaggregaten). Op verschillende plekken zijn die voorzieningen al beschikbaar. Aanvullend loopt er nu een onderzoek naar effecten op oplossingen stroomuitval binnen perceel Zuiveringen. Gericht op RG en RWZI. Op 26 mei 2025 heeft de directie besloten een projectleider Bedrijfscontinuïteitsmanagement en Weerbaarheid aan te wijzen. Een onderdeel van zijn/haar opdracht is diverse scenario's uit te werken waaronder grootschalige en langdurige stroomuitval. Dieselaggregaten kunnen worden ingezet zolang er diesel beschikbaar en leverbaar is.
SCHIFTELIJK INGEDIENDE TECHNISCHE VRAGEN				
1	BBB+		5 De tarieven van de belangrijkste laboratoriumpakketten zijn met 80% gestegen. Moeten deze kosten zo hard stijgen en zijn er alternatieve aanbieders die dat wellicht tegen lagere kosten kunnen doen?	Zie de beantwoording in bijlage 1.
2	BBB+		6 We lezen een extra kostenpost voor de catering van EUR 150k. Is dat noodzakelijk? Kan de catering niet kostenneutraal worden uitgevoerd ? Waarom moet dit zoveel duurder worden?	De genoemde €150.000 voor catering is een stelpost en geen definitieve investering. In deze fase is het bedrag bedoeld om ruimte in de begrotingsplanning te houden. Er is bewust voor gekozen om dit onderwerp niet inhoudelijk uit te werken in de kadernota, maar dit pas te doen richting de begroting, wanneer duidelijkheid is over aanbesteding, invulling en keuzes.
3	BBB+		6 Klopt het dat bij de aanbesteding van het wagenpark wordt uitgegaan van volledig of maximalisering van het elektrisch vervoer ?	Op basis van het vastgestelde beleid in de nota Samen Duurzaam, is het uitgangspunt elektrisch of waterstof, tenzij.
4	BBB+		9 Indien onze aanname inzake elektrisch vervoer klopt: wordt dit meegenomen en gewogen in de veiligheidsscenario's en business continuity management en zo ja, hoe ?	Op 26 mei 2025 heeft de directie besloten een projectleider Bedrijfscontinuïteitsmanagement en Weerbaarheid aan te wijzen. Een onderdeel van zijn/haar opdracht is diverse scenario's uit te werken waaronder grootschalige en langdurige stroomuitval.
5	BBB+		9 M.b.t. de genoemde stijgende energieprijzen. Maakt WL ook gebruik van extern deskundig advies t.a.v. variabele dan wel vaste prijscontracten en de mix hierin ?	Ja, WL maakt gebruik van advies bij de inkoop van energie. De daadwerkelijke inkoop bestaat uit meerdere delen. Het grootste energievolume wordt in meerdere blokken vooraf ingekocht en een ander deel loopt via de spotmarkt (variabel).
6	BBB+	9 en 43	N.a.v. geopolitieke verschuivingen: welke cloud provider heeft WL en worden hier (wellicht via UvW) gesprekken mee gevoerd over de fysieke locatie van de servers, de beveiliging en de veiligheid en toegang hiertoe door derden (incl. overheden) ?	WL maakt gebruik van datacenters in Limburg en Brabant waar voor zowel de kantoor automatisering als procesautomatisering de centrale systemen staan. Daarnaast maakt WL gebruik van de cloud provider Microsoft, net als alle andere waterschappen. Deze Microsoft servers en data staan binnen Europa. De geopolitiek en soevereiniteit wordt centraal via UvW en het Waterschapshuis opgepakt voor de waterschappen als gespreksonderwerp. Hieruit komen richtlijnen voor de waterschappen. WL volgt de Europese ontwikkelingen op dit gebied actief ook bij het maken of heroverwegen van keuzes bij nieuwe informatiesystemen.
7	BBB+		10 T.a.v. beveiligde toegang staat in de semi-lage variant dat EUR 8 mln bespaart wordt door niet vervangen van de hekken. Daardoor zouden andere maatregelen wel noodzakelijk zijn. Is er al enig zicht op welke alternatieve maatregelen er kunnen zijn en of dat goedkoper is dan die EUR 8 mln met extra stevige hekken?	Indien voor deze variant zou worden gekozen, zouden alternatieve maatregelen moeten worden genomen om het beoogde veiligheidsniveau te kunnen garanderen. Denk daarbij aan ingrijpende veiligheidstechnische civiele aanpassingen aan gebouwen. Omdat het open karakter van onze installaties een deugdelijk hekwerk noodzakelijk maakt om aan het beveiligingsniveau te kunnen voldoen, zijn de kosten van deze alternatieven niet verder onderzocht. Hekwerken worden niet zomaar vervangen. Om de investering te optimaliseren, wordt zeer kritisch beoordeeld of bestaande hekwerken direct vervangen moeten worden of in het reguliere onderhoudspatroon kunnen worden meegenomen.

Nr.	Fractie	Pagina nummer	Vraag	Antwoord
8	BBB+		We krijgen het beeld dat gestuurd wordt op elektrificatie. Is Enexis hier ook bij betrokken en is er overal voldoende capaciteit om dit ook te kunnen realiseren ?	Het streven is om het wagenpark te verduurzamen , conform de nota Samen Duurzaam. Dit mag nooit ten koste gaan van de functionaliteit van het wagenpark, mede ook in relatie tot netcongestie. Op dit moment zijn er nog mogelijkheden om het wagenpark te verduurzamen. Indien er op locatie's niet voldoende capaciteit beschikbaar is of wordt verwacht behoort de laadpaal thuis tot de mogelijkheden.
9	BBB+	22	T.a.v. de druk op de grondmarkt: Hoeveel mensen binnen WL zijn bezig met aankoop van (strategische) gronden en hoeveel transacties en hectare zijn succesvol aangekocht ?	Het team Vastgoed kent momenteel een bezetting van 18 FTE. Daarnaast is in het kader van de pilot beekdalbrede aanpak een gebiedsmakelaar actief. Bij team Vastgoed heeft de afgelopen tijd de focus op het inregelen van processen en capaciteit gelegen. Daardoor is er geen actueel overzicht van het aantal transacties met daaraan gekoppeld het aantal hectare verworven grond. Momenteel wordt dat per project gemonitord. Desgewenst kan een dergelijk overzicht uiteraard wel worden gegenereerd en nagezonden. Wellicht ten overvloede merken we op dat transacties niet alleen betrekking hebben op de aankoop van gronden maar ook op verkoop daarvan en/of het vestigen van erfdienstbaarheden. In 2025 hadden per 28 mei 53 transacties betrekking op de aankoop van in totaal 40 ha grond.
10	BBB+	40	Op pag. 40 staat 'de basis ontbreekt in enkele gevallen'. Dat klinkt vrij onheilspellend. Wat wordt hiermee bedoeld?	De zin "de basis ontbreekt in enkele gevallen" verwijst naar het ontbreken van voldoende actuele en betrouwbare informatie over de staat, urgentie en aanpak van delen van het watersysteem. Het waterschap is zich hiervan bewust en kiest ervoor om in deze gevallen nog geen investeringskeuzes te forceren, maar eerst de noodzakelijke basis op te bouwen. Hoewel dit terecht voorzichtig is, onderstreept het ook het belang van versneld inzicht en structurele sturing op assetkwaliteit in de komende jaren.
11	BBB+	41	Hier staat 'Een duurzame organisatie betekent dat ons handelen GEEN negatief effect heeft op mens, dier en milieu. Is het realistisch om geen enkel negatief effect te hebben op mens, dier en milieu ?	Nee, het is niet realistisch om letterlijk géén enkel negatief effect te hebben op mens, dier of milieu. Maar de uitspraak is bedoeld als richtinggevende ambitie, niet als absolute norm. Ze functioneert als moreel en strategisch kompas: het gaat erom negatieve impact te herkennen, minimaliseren, voorkomen of compenseren. Daarmee past het binnen het streven naar een toekomstgerichte, integrale en maatschappelijk verantwoorde organisatie.
12	BBB+	43	Hier staat dat we ook kunstenaars en designers betrekken. Wat is de rol van kunstenaars en designers (behalve wellicht industrieel ontwerpers) bij innovatie bij WL ? En waarom worden wel specifiek kunstenaars genoemd maar geen ingenieurs bijvoorbeeld ?	Kunstenaars en designers: verbreding van het innovatieperspectief. In de koers "Leven met water" wordt innovatie niet enkel gezien als technologische vernieuwing, maar als een brede maatschappelijke, ruimtelijke én culturele transformatie. Kunstenaars en designers worden betrokken om: Verbeeldingskracht en systeemdenken te stimuleren: kunstenaars kunnen maatschappelijke thema's – zoals klimaatverandering, vervuiling, waterbewustzijn – op een andere manier voelbaar en bespreekbaar maken. Nieuwe perspectieven aan te dragen: ontwerpers kunnen vraagstukken opnieuw framen en helpen bij het visualiseren van scenario's of het ontwerpen van beleving (bijvoorbeeld in participatie- of educatietrajecten). Het gesprek met inwoners en partners te verdiepen: kunst wordt ook ingezet als instrument voor maatschappelijke dialoog en bewustwording, bijvoorbeeld via community-art of placemaking in waterprojecten. Deze benadering sluit aan bij het bredere landelijke en Europese discours over transdisciplinaire innovatie en het betrekken van creatieve sectoren bij de energietransitie, klimaatadaptatie en circulaire economie. Waarom worden ingenieurs niet genoemd? Dat ingenieurs niet expliciet worden genoemd op pagina 43 betekent niet dat zij geen rol spelen — integendeel. Technisch-inhoudelijke innovatie is verankerd in de organisatie zelf. De lijst die is opgeschreven was niet limitatief.
13	BBB+	6	In hoeverre is de 'QuickScan' om eventuele extra ombuigings- mogelijkheden te identificeren en onderbenutting in beeld te brengen al gestart?, en wat zijn de eerste uitkomsten? (pagina 6)	De QuickScan bevindt zich nu in de verzamelfase van gegevens/feiten. Een extern gespecialiseerd bureau voert de scan uit. Over de uitkomsten is derhalve op dit moment nog niets te zeggen.
14	BBB+	Bijlage 16-18	Wat is de status van civieltechnische inspecties en hoe verhoudt dit zich tot risico's op milieu-incidenten	Verwijzend naar pagina 16-18 worden de inspecties aan de leidingen benoemd. Deze liggen op schema waarbij de kritische persleiding allen geïnspecteerd zijn middels onze innovatieve inspectie methode (ontwikkeld met Scquaint). De resultaten zijn verwerkt en de nodige vervangingen zijn opgenomen in het meerjaren investeringsprogramma. Toekomstig te plannen inspecties worden opgenomen in het meerjaren onderhoudsplan en vinden zo hun weg in de begroting. Kritische vrijervalleidingen worden middels camera's geïnspecteerd en deze planning is gerealiseerd medio Q3. De resultaten hiervan zullen opgenomen worden in het meerjaren investeringsplan. De toekomstig uit te voeren inspecties zullen opgenomen worden in het meerjaren onderhoudsplan en zo weer landen in de begroting. Op deze wijze hebben we een duidelijk beeld van de risico's en de acute vervangingsbehoefte. De meest kritische leidingen zijn reeds vervangen. We hebben in 2024 kunnen constateren dat vanwege deze inspecties, analyses, inzichten en de vervangingen het aantal leidingbreuken sterk is afgenomen.

Nr.	Fractie	Pagina nummer	Vraag	Antwoord
15	BBB+	Bijlage 16-18	Gezien de toename van de vervangingsopgave richting €100 miljoen per jaar, is er sprake van een strategisch plan om deze investeringspiek op te vangen, en hoe worden de prioriteiten binnen de asset base vastgesteld?	In 2023 is de investeringsbehoefte voor instandhouding en verbetering van zuiveren en transport geraamd op € 800 miljoen voor de komende 10 jaar, oplopend naar circa € 100 miljoen per jaar als gevolg van het stijgende prijsniveau, zoals opgenomen in het MJP Zuiveren. Dit is een forse stijging ten opzichte van het eerdere gemiddelde van € 30 miljoen per jaar. Om deze toename op te vangen, was niet alleen extra financiële dekking nodig, maar ook een opschaling van de personele capaciteit via een ingroeimodel. Ter ondersteuning wordt via de projecten Assetbase op Orde en Assetbase Waterketen inzicht verworven over de staat van de infrastructuur en dit helpt investeringen gespreid en onderbouwd te plannen op basis van criticaliteit en urgentie. Daarbij wordt rekening gehouden met wettelijke verplichtingen, zoals de Kaderrichtlijn Water (KRW) inclusief afnameafspraken. En wordt vooruitgekeken naar de Europese Richtlijn Stedelijk Afvalwater. Van het transportsysteem (leidingen en gemalen) is al veel informatie beschikbaar; de zuiveringen worden momenteel verder geïnventariseerd. Prioriteiten worden verder vastgesteld middels weging binnen de risicomatrix en urgentie.
16	BBB+	Bijlage 10	Is er voor de vitale processen (bijv. cybersecurity, stroomvoorziening) al een technische risicoanalyse uitgevoerd i.r.t. militaire en hybride dreigingen? En zijn nieuwe hekken van betekenis in de risicoanalyse?	Neen. Op 26 mei 2025 heeft de directie besloten een projectleider Bedrijfscontinuïteitsmanagement en Weerbaarheid aan te wijzen. Een onderdeel van zijn/haar opdracht is het uitvoeren van risicoanalyse voor de diverse incidenten die de bedrijfscontinuïteit in gevaar brengen waaronder cybercrime en grootschalige en langdurige uitval nutsvoorzieningen.
17	BBB+	Bijlage 20	Wat zijn de (juridische) risico's als ervoor wordt gekozen om het KRW-Impulsprogramma slechts deels uit te voeren (bijvoorbeeld via de semi-lage of lage variant)? Welke impact heeft dit op de rechtspositie van het waterschap?	De varianten semi-hoog en semi-laag verschillen alleen in investeringstempo. In semi-laag is een vertraagde start voorgesteld omdat dekking vanuit de Begroting 2025 niet zeker was. Inmiddels is dekking voor uitgaven in 2025 gevonden, waarmee semi-laag in feite achterhaald is. In semi-hoog biedt naar huidige inschatting voldoende beheersing van de juridische risico's, hoewel die risico's nadrukkelijk niet volledig uitgesloten kunnen worden (ook niet met de hoge variant). Variant laag houdt in dat het waterschap niets doet, en is vooral bedoeld om de risico's die samenhangen met de KRW te schetsen.
18	BBB+	Algemeen	Waar is in de kadernota de uitwerking van de diverse aangenomen moties terug te vinden? Bv Motie Watersysteem op orde of motie Onderhoud Landschaps elementen zuid Limburg.	Motie watersysteem op orde heeft raakvlakken met asset base op orde watersystemen (vanaf pagina 34 Bijlage). En motie Onderhoud Landschapselementen Zuid-Limburg komt in 2025 uit de uitvoering uit regulier budget, voor 2026 en verder wordt de verdere uitwerking meegenomen in het begrotingsproces.
19	WaterNATUURLijk		WL moet zich sterker profileren. Een "Blauwe Visie" wordt als bruikbaar gezien. Wat houdt een "Blauwe Visie" in? Is voorafgaand aan het samenstellen van het huidige waterbeheerprogramma ook een "Blauwe Visie" geschreven?	Een Blauwe Visie is een strategisch document waarin een waterschap zijn langetermijnvisie op waterbeheer vastlegt. Het bevat richtinggevend keuzes, ambities en prioriteiten die later worden uitgewerkt in uitvoeringsprogramma's zoals het Waterbeheerprogramma (WBP). In de huidige situatie is niet specifiek een Blauwe Visie opgesteld voorafgaand aan het huidige WBP 2022–2027. Er is wel een richtinggevend visie document opgesteld. Met de recente koers "Leven met water" is een eerste stap gezet naar een meer integrale visie op waterbeheer en organisatieontwikkeling. In de kadernota wordt benoemd dat een Blauwe Visie kan helpen om Waterschap Limburg sterker te positioneren als waterautoriteit en partners te verbinden. Kortom: een Blauwe Visie is nog niet geschreven, maar de behoefte daaraan is nu nadrukkelijker aanwezig dan bij de start van het huidige WBP.
20	WaterNATUURLijk		Op welke wijze sluit onze visie aan bij de visie van de Deltacommissaris Verdaas? Hoe is dat zichtbaar in de kadernota	Dit sluit helemaal aan bij de visie van Co Verdaas. Ook hij benadrukt het feit dat we tegen de technologische grenzen aanlopen en dat het daarom belangrijk is om gebruik te maken van de lagenbenadering. Water bodem sturend laten zijn en water de ruimte geven zijn lagen die een steeds belangrijkere rol krijgen omdat we niet meer alles met 'preventatieve maatregelen' kunnen oplossen. Verdaas geeft aan dat omgaan met waterveiligheid uiteindelijk een belangenafweging af. Wat zijn acceptabele risico's? Welke functies krijgen voorrang? Dat vergt ingrijpende keuzes. Dit zijn vragen die wij in onze risicogestuurde aanpak ook zullen moeten beantwoorden, samen met onze collega overheden.
21	WaterNATUURLijk		Er wordt gesproken over de toekomstvisie van WL. Om een relevante visie te schrijven is kennis van het verleden onontbeerlijk. Dit is voor 'water en bodem sturend van belang'. Op weke wijze is WL betrokken bij de ontwikkeling van de gebiedsbiografie Limburg, die in opdracht van de provincie Limburg ontwikkeld wordt door HeusschenCopier Landschapskracht in samenwerking met Raap. Dit stuk is van belang voor de POV1. Welke data leveren wij aan dit project, leveren wij bijvoorbeeld ook input zoals de kaarten van Von Freitag Drabbe, zodat historische waterlopen goed (ingetekend en) meegenomen worden, hoe gaan we straks het stuk gebruiken bij de diverse opgaven van WL, hoeveel fte zijn hiervoor begroot en wat zijn de kosten hiervan en waar zijn deze ondergebracht	In de kadernota is dit niet concreet meegenomen. In voorbereiding op het WBP zal gekeken worden op welke wijze de gebiedsbiografie het beste meegenomen kan worden.
22	WaterNATUURLijk		In de jaarrekening is er minder geïnvesteerd op waterzuiveringsprogramma. In de voorjaarsnota 2025 is ook te lezen dat er minder wordt geïnvesteerd. Dit terwijl er staat dat er een structureel tekort is voor zuivering. 'ook in de kadernota is te lezen dat er minder wordt geïnvesteerd aan KRW waterketen en asset. Wat ik het goed op dat het DB zich bewust is van de risico's en dat het DB het AB keuzes voorlegd volgens het transitieplan?	Allereerst is het feit dat er minder wordt geïnvesteerd in het waterzuiveringsprogramma, een feitelijke onjuistheid. Assetbase op orde heeft ons al veel inzicht gegeven in de instandhoudings- en verbeterbehoefte van onze transportsystemen. De inspectie van zuiveringen en prioritering en voorbereiding van zuiveringsprojecten gaat gepaard met complexe onderzoeken en afwegingen. Deze lopen op dit moment en leiden tot een concrete meerjarenplanning voor de komende jaren om pieken in middelen- en capaciteitsbehoefte risico-gestuurd over de tijd te verdelen. Bij de prioritering wordt gekeken naar belang en urgentie van de afzonderlijke assets.
23	WaterNATUURLijk	22 bijlage	In de kadernota is te lezen is dat er ingezet wordt op 'krw impulsprogramma. Dat betekent inzet op juridische verantwoording, monitoring en uitvoering. Minder wordt geïnvesteerd in 'krw watersysteemprojecten zoals de 21 projecten aan oa vismigratie en beekherstel. Deze keuze is gebaseerd op capaciteitstekort, complexiteit en de omgevingswet. Is de provincie betrokken en op de hoogte gesteld van deze keuzes als toezichthoudend orgaan?	Allereerst is het feit dat er minder wordt geïnvesteerd aan KRW doeleinden, een feitelijke onjuistheidProvincie en waterschap stemmen voortdurend af over de uitvoering van KRW-maatregelen en de beheersing van risico's voor de uitvoering. Het onderwerp wordt regelmatig geagendeerd op het bestuurlijke overleg provincie - waterschap (voorheen Wateragenda). Overigens merken we op dat het KRW-impulsprogramma meer is dan de inzet op juridische verantwoording, monitoring en uitvoering.

Nr.	Fractie	Pagina nummer	Vraag	Antwoord
24	WaterNATUURLIJK		De jaarrekening 2024, voorjaarsnota 2025, visie organisatie en de kadernota overkoepelend genomen lijkt het erop dat er nu met de huidige kadernota ingezet wordt op een organisatieontwikkeling en risicogestuurd beheer dm normen waterveiligheid en normen wateroverlast. In de kadernota is ook te lezen dat het DB een transitieplan voorlegt in 2026 voor 2027 en later. a. Klopt het dat deze kadernota ingaat op de organisatieontwikkeling om de visie van de organisatie door te maken en na 2027 de koers ingaat van normengestuurd naar natuurlijk watersysteem gedachten? b. klopt het dan dat daarbij bodem en water leidend gaat zijn voor planvormingen en de organisatiegedachten? c. wordt hiermee bedoeld dat er sturing wordt gegeven op samenhang ipv kennis?	a. Klopt het dat deze kadernota ingaat op de organisatieontwikkeling en dat vanaf 2027 de koers verschuift naar een natuurlijk watersysteem in plaats van puur normgestuurd? Ja, dat klopt. De kadernota markeert een gefaseerde organisatieontwikkeling om de visie “Leven met water” te realiseren. In de periode tot 2027 ligt de nadruk op risicogestuurd beheer (bijv. waterveiligheid en wateroverlast), terwijl het DB in 2026 een ontwikkelplan voorlegt om vanaf 2027 sterker in te zetten op systeemherstel en het natuurlijk watersysteem b. Klopt het dat hierbij bodem en water leidend worden voor planvorming en organisatie? Om te beginnen worden water en bodem niet leidend; dat zijn ze al. Vanaf 2027 zal de koers “Leven met water” nog meer nadruk leggen op water en bodem sturend werken. Dit betekent dat bodem en water leidend zijn en worden bij planvorming, zoals ook beschreven in de kadernota en in de koersdocumenten c. Wordt hiermee bedoeld dat er sturing wordt gegeven op samenhang in plaats van alleen op kennis? Ja, dat klopt. De kadernota en de koers benoemen dat sturing op samenhang (tussen assets, afdelingen, ketenpartners en maatschappelijke doelen) steeds belangrijker wordt. Dit komt terug in het ontwikkelthema “Sturen op samenhang” en betekent dat kennis niet verdwijnt, maar dat integratie en samenwerking nadrukkelijker worden geborgd
25	WaterNATUURLIJK	32 bijlage	Door te kiezen voor normengestuurd beheer zoals normen voor waterveiligheid en normen voor wateroverlast, wordt er rekening gehouden met het onomkeerbare? Vooral als bedacht wordt dat de organisatie in 2027 (of eerder) vanuit een natuurlijk systeemherstel wilt gaan.	Als organisatie is de ontwikkelopgave om risicogestuurd te gaan werken. Daarbij moet al contextspecifieker gekeken worden naar normen. Daarbovenop komt ook nog de ontwikkelopgave om naar een natuurlijk systeemherstel te gaan. Dit kan zeker invloed hebben op bestaande normen en het bestaande systeem. De komende jaren zal het dan ook balanceren zijn tussen huidige normen in een bestaande situatie en het veranderen richting een nieuwe situatie.
26	WaterNATUURLIJK	44	Hoe zorg je ervoor dat je gebiedsspecifieke kennis behouden blijft als er op data gestuurd wordt.	Door data-gestuurd werken te combineren met de inzet van gebiedsspecifieke kennisdragers zorgen we voor borging in het informatieknooppunt, waarbij de aanwezige kennis van mensen een cruciale rol blijft spelen bij het duiden en interpreteren van informatie.
27	WaterNATUURLIJK	44	Data is ondersteunend aan een organisatie en geen bezuinigingsmiddel. Hoe kijkt het DB hiernaar?	Data is inderdaad ondersteunend aan de organisatie. De organisatie dient wel datagedreven te kunnen werken. Dus enkel inzetten op data is niet afdoende. Daarom moeten metingen, data, dataverwerking en datagedreven werken in balans groeien. Daarbij komt ook dat er naar doelmatigheid gekeken dient te worden. Is de verkregen of gewenste data ook daadwerkelijk relevant voor de opgaven van het waterschap. Oftewel, het doel is niet bezuinigen, maar het doel is ook niet enkel zoveel mogelijk data genereren.
28	WaterNATUURLIJK	Asset Base Waterketen	Asset Base Waterketen is de opvolger van het project “ assetbase op orde.” Kunt u nog eens uitleggen wat het project “assetbase op orde” inhoudt? Wat is in dit project onderzocht? Wat is de stand van zaken van dit project? Worden op basis van het project “asset base op orde” feitelijke renovaties uitgevoerd aan de zuiveringen? Wat is het verschil tussen het project “ asset base op orde” en Asset Base Waterketen?	Asset Base op orde is als project gestart in het oude WBL en betreft dus alleen transporteren en zuiveren. Deze aanpak is in 3 trappen verdeeld, te weten de trappen 0, 1 en 2. Waarbij dit project trap 0 en 1 betreft. Trap 0 richt zich op de inrichting van systeem, de organisatie, processen, beleid , software etc. Kortom, alles om een werkend systeem te creëren voor goed assetmanagement. Trap 1 betreft "weten wat je hebt", data dient accuraat, betrouwbaar en compleet te zijn aangaande onze assets. Op basis van deze data worden de meerjaren onderhoudsplannen en de meerjaren investeringsplannen uitgewerkt en scherp onderbouwd. Trap 2 zit niet in de scope van dit project, dit betreft het vaststellen van de daadwerkelijke technische staat van de assets (daar waar dat nog niet bekend is). Aangezien de scope van het project alleen transport en zuiveren betreft is in de kadernota uitbreiding van het project gevraagd. Deze uitbreiding heeft de naam Asset base waterketen. Dit betreft dus het ten uitvoering brengen van trap 2.
29	WaterNATUURLIJK	KRW Watersysteemprojecten	Sinds 2000 geldt de KRW en in 2027 dient deze gerealiseerd te zijn. Wat houdt de opgave KRW watersysteemprojecten in? Wat maakt dat het niet lukt deze opgave op tijd af te ronden? Wat is nodig om de opgave alsnog op tijd te kunnen afronden? Wat houdt risico gestuurd aanpakken in? Wat zijn de consequenties van een risicogestuurde aanpak?	De opgave KRW is een Europese richtlijn, die als doel heeft de kwaliteit van oppervlaktewater en grondwater te verbeteren en te beschermen en stelt concrete doelstellingen voor zowel de ecologische als chemische toestand van het water. De KRW watersysteemprojecten binnen WL omvatten alle maatregelen gericht op de verbetering van de ecologische toestand van het water. Voor de KRW betreft het in totaal 72,2 km beekherstel en 21 vismigratieknelpunten, zoals opgeomen in het WBP. Daarnaast lopen nog projecten uit de vorige planperiode. Er is een veelvoud aan (veelal exogene) factoren debet aan de vertraging in deze projecten (o.a. exoten in het watersysteem, juridische (molen- en stuwrechten) discussie, grondverwerving, vergunningenprocedure). Tijdig afronden van alle projecten is niet meer mogelijk. Herprioriteren en herverdelen van de huidige beschikbare capaciteit helpt om de projecten met het laagste risicoprofiel (risicogestuurd dus) voortvarend te kunnen blijven oppakken en zoveel mogelijk projecten alsnog af te ronden.
30	WaterNATUURLIJK	Asset base waterkering	Uit de toelichting blijkt dat een beperkt beeld beschikbaar is, waardoor een routekaart en een continuïteitsplan nodig zijn om keuzes te kunnen maken. Volgens het DB worden continuïteitsplannen en routekaarten gemaakt als onzekerheden en twijfels te groot zijn. Continuïteitsplannen en routekaarten gaan gepaard met een lage variant. Wat maakt dat voor wat betreft Asset base waterkering het DB afwijkt van haar standpunt dat het maken van een continuïteitsplan en een routekaart gepaard gaan met een lage variant en kiest voor een hoge – en semi hoge variant, ondanks dat een routekaart en continuïteitsplan wordt gemaakt? Wat rechtvaardigt de keuze voor een hoge variant?	Een routekaart en continuïteitsplan zijn nodig om het beperkte beeld aan te scherpen en om op basis daarvan tot meer afgewogen keuzes te kunnen komen. Het feit dat de waterkeringen de hoogste risico's kennen (zie ook risicomatrix) rechtvaardigt de keuze. De gevolgen van een dijkdoorbraak zijn enorm.
31	WaterNATUURLIJK	Asset base waterkering	De begrotingen 2023, 2024 en 2025 en mogelijk ook nog in eerdere begrotingen wordt vermeld: “ we geven uitvoer aan het Strategisch Assetmanagementplan 2.0. We geven uitvoer aan de Roadmap Assetinformatie. De Roadmap assetinformatie heeft tot doel om te komen tot een datagedreven, meerjarenvervangingsprogramma en onderhoudsprogramma. We vervangen onze assets waar nodig en prioriteren daarbij op basis van vastgestelde criteria.” Wat maakt dat nu een beperkt beeld beschikbaar is van onze Asset base watersystemen? Wat maakt dat opnieuw een routekaart en continuïteitsplan nodig zijn? Kan een stand van zaken worden gegeven met betrekking tot het vervangen van de assets? Kan een de stand van zaken worden gegeven met betrekking tot het beheer en onderhoud van de assets watersysteem?	Ook in de eerdere begrotingen is expliciet de keuze gemaakt voor het uitvoeren van visuele inspecties (om diverse redenen). Visuele inspecties leveren per definitie een beperkt beeld op (zowel waterkeringen, maar vooral ook watersysteem). Met de genoemde roadmap is het doel om meer en betere informatie te verzamelen. De voorgestelde routekaart en continuïteitsplan gaat ons daarbij verder helpen, waarbij we komen tot een integratie van activiteiten onder asset base op orde. De verantwoording over het vervangen van assets en beheer en onderhoud vindt plaats via de P&C cyclus.

Nr.	Fractie	Pagina nummer	Vraag	Antwoord
32	WaterNATUURLijk	Belasting	1. Hoe wordt er in de kadernota rekening gehouden met de nieuwe mogelijkheden van tariefdifferentiatie die het nieuwe belastingstelsel biedt. 2. Zit er in het syteem een impuls om goed (schoon) gedrag te belonen (middels belastingkorting).	1. In de kadernota/begroting wordt alleen het belastingvolume per wettelijke taak als onderdeel van het dekkingsplan van de te dekken kosten bepaald, <u>niet</u> het belastingtarief per soort heffing of categorie. Bij de kadernota/begroting gaat het dus alleen over de totale omvang van het belastingvolume in Limburg. Vaststelling van de belastingtarieven binnen het wettelijk kader (wie betaalt wat/hoeveel) vindt jaarlijks plaats via een afzonderlijk spoor. Het kader voor de bepaling van de belastingtarieven inclusief de bestuurlijke knoppen (m.n. watersysteemheffing) is/wordt afzonderlijk aan het algemeen bestuur voorgelegd. 2. Voor de zuiveringsheffing geldt met name voor de zogenaamde meetbedrijven, hoe minder vervuuld water op de riolering wordt gebracht, des te minder vervuilingseenheden en hoe lager de aanslag (niet in de vorm van een 'korting', niet toegestaan). Dat gold onder het oude regime van de zuiveringsheffing, en blijft gelden.
33	WaterNATUURLijk	Datagedreven		
34	WaterNATUURLijk	Ontwikkelopgave/risicogestuurde aanpak	Wat houdt een risico gestuurde aanpak in? Wanneer kan een risico gestuurde aanpak worden toegepast? Wat zijn de voor – en nadelen van een risico gestuurde aanpak? Kunt u informatie ter beschikking stellen over risico gestuurde aanpak in de vorm van literatuur?	Een risicogestuurde aanpak betekent een risico inschatting bij wateroverlast op basis van stroomsnelheid van het water en de waterdiepte. De waterveiligheid voor mens en dier wordt op deze manier in kaart gebracht. Dit systeem biedt de mogelijkheid om maatwerk te leveren bij de aanpak en de maatregelen die wij kunnen nemen ter voorkoming van wateroverlast. Bij de uitvoering van de recent aangenomen moties zullen de voor en nadelen in beeld gebracht worden.
35	Waterbelang	5	Autonome ontwikkelingenTabel 1 Diverse waterkerten stijgingen.De ontwikkelingen bij de verbonden partijen zijn nog niet bekend. Maar er moet toch een indicatie van mogelijke ontwikkelinfgen bekend zijn? Is daar een inschatting van te geven?	Op dit moment is nog geen concrete inschatting te geven van het financiële effect van ontwikkelingen bij de verbonden partijen. De begrotingen van deze partijen moeten nog worden vastgesteld of zijn nog niet ontvangen. Zodra deze begrotingen beschikbaar zijn, beoordelen wij het (mogelijke) financiële effect voor het waterschap en brengen we – indien nodig – een zienswijze uit. Deze trajecten lopen op dit moment. In aanloop naar de begroting 2026 verwachten we hier stap voor stap meer duidelijkheid over te krijgen, zodat eventuele effecten tijdig verwerkt kunnen worden.
36	Waterbelang	5	Autonome ontwikkelingen. Kwijschelding en/oninbaar. Er is toch sprake van een afname van kwijscheldingen en oninbaarheid? Waarom dan een stijging?	We hebben rekening gehouden met een lagere stijging van kwijschelding/oninbaar gebaseerd op het meerjarig voortschrijdend gemiddelde op basis van de jaarafrekeningen en prognoses van de BsGW. Dat effect is niet zichtbaar als een feitelijke daling, maar vertaald zich in een effect van 'minder meer' doordat de impact van de ontwikkeling van het totale belastingvolume waarover kwijschelding en oninbaar berekend moet worden groter is. Een hoger op te halen belastingvolume dan eerder gedacht leidt tot hogere bedragen op het belastingbiljet. Hierdoor neemt ook het absolute bedrag dat kwijschelden/oninbaar wordt toe.Medio september 2025 zal op basis van de meest recente prognoses op basis van de realisatie 2025, een verdere beoordeling plaatsvinden om de actualiteit zo veel mogelijk in de begroting en de berekening van het belastingvolume en -tarieven mee te nemen.
37	Waterbelang	5	Autonome Ontwikkelingen. Is er meer informatie bekend over de omvang van industriële zuivering? We praten ook al jaren over afname van zuiveringopbrengsten/kosten omdat industri zelf zuivert. Idem over opvangen en ontkoppelen van regenwater?	De prognose voor de ontwikkeling van de (meerjarige) vervuilingseenheden van zowel huishoudens als bedrijven wordt opgesteld door de BsGW. Bij de vaststelling van het belastingtarief zuiveringsheffing rekenen wij met de meest actuele prognoses zodat we zoveel mogelijk waarborgen dat de geraamde opbrengsten ook zoveel mogelijk worden gerealiseerd. Het zuiveringstarief is een wiskundige breuk met in de teller de totaal op te halen zuiveringsheffing en in de noemer het aantal zuiveringseenheden. Een daling van het aantal vervuilingseenheden betekent daarom niet automatisch een daling van de opbrengsten. Bij gelijkblijvende overige omstandigheden leidt dit wel tot een opwaartse druk op het belastingtarief als uitkomst van de wiskundige breuk (teller wijzigt niet/noemer daalt).
38	Waterbelang	6	Ombuigingen en stelposten. 2,9mlj aan efficiency en prijsvoordelen. Lager geraamde energiekosten. Hoe kan dat, kosten voor energie worden wereldwijd voorspeld te zullen blijven stijgen? Graag nadere toelichting.	Het energiecontract en bijbehorend budget zijn destijds vastgesteld op het hoogtepunt van de energiecrisis, toen sprake was van uitzonderlijk hoge marktprijzen. Sindsdien is sprake van een gestage daling van de energieprijzen, hoewel deze nog steeds onderhevig zijn aan schommelingen. Op basis van de huidige marktontwikkelingen en prijsverwachtingen zijn de energiebudgetten voor de komende jaren herijkt. Daarbij is geconstateerd dat de bestaande raming aan de hoge kant is in verhouding tot de actuele tarieven en verwachte verbruik. Dit leidt tot een lager benodigd budget, dat als efficiencyvoordeel is meegenomen in de kadernota. Uiteraard blijven we hierbij alert op toekomstige prijsj schommelingen en monitoren we de marktontwikkelingen voortdurend.
39	Waterbelang	6	Waarom wordt de reeds ingeboekte 1 mlj aan maatregelen verrekend met de " vrijval" van 2,9 milj?	Die € 2,9 miljoen verrekenen we voor € 1 miljoen met een besparing die we al eerder hadden ingeboekt maar nog niet concreet ingevuld. Met het verlagen van het energiebudget wordt die eerder ingeboekte besparing feitelijk gerealiseerd waardoor die stelpost in de begroting komt te vervallen. Alleen het 'surplus' leidt tot een 'extra' netto besparing voor de begroting.

Nr.	Fractie	Pagina nummer	Vraag	Antwoord
40	Waterbelang	6	Welk deel van deze 2,9 mlj is structureel en welk deel incidenteel?	Volledig structureel.
41	Waterbelang	6	Structurele onderbenutting (zie ook exploitatieresultaat jaarrekening 2024!) Moeilijk te beoordelen zonder een indicatie van de omvang?	Om te beoordelen of sprake is van structurele onderuitputting en om de omvang daarvan vast te stellen, zijn verschillende acties in gang gezet. Zo wordt een quickscan van de begroting uitgevoerd, waarin per post het verloop over de afgelopen jaren wordt geanalyseerd. Op deze manier brengen we in kaart of – en waar – sprake is van structurele onderuitputting. De uitkomsten van deze analyse vormen input voor een realistischere raming en een doelgerichtere inzet van middelen in de begroting 2026.
42	Waterbelang	6	Stelposten voor een totaalbedrag van 3,9 mlj. Aanbesteding Wagenpark: wordt in het kader van crisis en rampenbestrijding rekening gehouden met het feit dat een volledig geelectriceerd wagenpark een risico vormt? Is binnen deze aanbesteding ruimte voor temporisering in vervanging?	Het streven is om het wagenpark te verduurzamen maar dit mag nooit ten koste gaan van de functionaliteit van het wagenpark, mede ook in relatie tot netcongestie en crisisbeheersing. Er is een bedrijfscontinuïteitsplan waarin het scenario stroomuitval is opgenomen. In de aanbesteding is ruimte voor temporisering in vervangen. De aanbesteding betreft namelijk de lease overeenkomst en niet de keuze in het wagenpark (type auto's).
43	Waterbelang	6	Stelposten:Multidisciplinaire oefening: is hier geen temporisering mogelijk? Verplichting is toch eens in de 10 jaar? In 2021 hebben we de grootste oefening sinds jaren gehad. Hier zijn toch lessen geleerd en scenario's aangepast, uitgebeid en verbeterd?	Van een verplichting om eens in de tien jaar te oefenen is ons niets bekend. Overigens was juli 2021 geen grootste oefening, maar een samenloop van drie crises waardoor daadwerkelijke grootschalige inzet noodzakelijk was. Naar aanleidng van juli 2021 is via de multidisciplinaire Kerngroep Hoogwater Limburg, met de beide veiligheidsregio's en Rijkswaterstaat Zuid-Nederland, een multidisciplinaier programma Opleiden - Trainen - Oefenen afgesproken om in 2026 gezamenlijk een grote oefening te doen. Het niet meedoen van WL aan deze gezamenlijke oefening schaadt het vertrouwen van de samenwerkingspartners in WL als betrouwbare crisispartner.
44	Waterbelang	6	Ondersteuning bestuur: gezien de arbeidsmarktontwikkelingen : moet hier ook niet getemporiseerd worden, ofwel een nieuwe afweging worden gemaakt?	Bij temporisering zal de uitvoering van hetgeen is opgenomen in de vastgestelde rapportage 'Positionering AB en ontwikkeling bestuursondersteuning' vertraging oplopen.
45	Waterbelang	7	Continuïteit versterken. Voorkeur scenario	
46			Beveiligde toegang: nadere toelichting op de kwetsbaarheid van de assets. IT kwetsbaarheid is momenteel groter dan fysieke kwetsbaarheid. Omvang van kosten lijkt irreëel? Is daar een nadere onderbouwing met cijfers van te geven?	Aan de begrote bedragen liggen onderbouwde ramingen ten grondslag. Deze ramingen zijn opgesteld op basis van een beveiligingsconcept fysieke beveiliging. Hier ligt een systematische risicoanalyse aan ten grondslag. Deze risicoanalyse is gespiegeld aan de nieuwe wetgeving voor vitale infrastructuur. Daar zijn vervolgens de noodzakelijke maatregelen op bepaald. Vanwege de gedetailleerde uitwerking en kostenraming is, in tegenstelling tot wat gebruikelijk is, een onnauwkeurigheid van +/- 20% aangehouden. Normaal ligt die onnauwkeurigheds marge hoger.
47	Waterbelang	18	Asset Base Waterketen: Tabel 1 hoge variant en Semi hoge variant. Boven de tabel staat bij de een + € 40* m/jaar en bij de andere €40*m/jaar. * geeft aan dat de investeringen is bovenop het huidige kader van € 48 miljoen. Wat is het verschil? Is alleen het tempo waarin dit verloopt wisseld tussen de twee varianten. Semi-hoge: een rustige en langzamere opschaling van het investeringsvolume?	Inderdaad is het tempo (kasritme) van beide varianten verschillend. Net zoals de opbouw van fte's.
48	Waterbelang	48	De nieuwe organisatie: ontwikkelingen: er wordt een hogere uitstroom verwacht als gevolg van de samenvoeging. Hoe kandid? Er is toch voor iedereen een plek in de nieuwe organisatie. Dit was toch een van de prioriteiten om alle huidige mensen te behouden. Vraag: om hoeveel mensen gaat het in deze qua verwachting. En hoeveel mensen zijn al vertrokken als gevolg van de samenvoeging het laatste anderhalf jaar?	Alle medewerkers hebben in 2024 een plaatsingsvoorstel ontvangen, conform de vastgestelde en afgesproken procedure. Daarmee is voor iedere medewerker een functie beschikbaar binnen de nieuwe organisatie. Mogelijk dat medewerkers -mede als gevolg van de samenvoeging- besluiten de organisatie te verlaten. Deze mogelijke uitstroom - die we nu overigens niet herkennen - komt dus niet vanwege het feit dat er voor medewerkers geen plek is, maar indien die al aan de orde is door persoonlijke redenen.
49	Waterbelang	algemeen	Bij samen varianten staat DB advies bij anderen DT advies. Vanwaar? Zijn alle DT adviezen door DB overgenomen in deze? Of dient het DB daarin nog een standpunt te bepalen? Indien ja wanneer kunnen we dat verwachten.	In de bijlage had overal het DB advies moeten staan. Waar DT advies staat heeft het DB dat advies over genomen. Dit is echter nog niet aangepast. Onze excuses.
50	PvdD	8	Tabel 6: Waarom wordt voor KRW Watersysteemprojecten en KRW Waterketenprojecten niet de hoge variant gekozen terwijl in het Bestuursprogramma 2023-2027 gesteld wordt dat we een " maximale inspanning leveren om de voorgenomen maatregelen in de waterketen en het watersysteem uit te voeren" ? Spelen materiële en/of personele problemen hierbij ook een rol?	Dit is een politieke vraag. Het dagelijks bestuur (DB) heeft bij het opstellen van de Kadernota 2026 een afweging gemaakt tussen ambitie en haalbaarheid. Hoewel in het Bestuursprogramma inderdaad de nadruk ligt op het realiseren van de voorgenomen maatregelen, speelt ook de uitvoerbaarheid een belangrijke rol. Bij de KRW Watersysteemprojecten en KRW Waterketenprojecten is gebleken dat de hoge variant niet realistisch uitvoerbaar is binnen de huidige capaciteit en middelen van de organisatie. Materiële en personele knelpunten, zoals de beschikbaarheid van aannemers, vergunningstrajecten, de interne capaciteit (o.a. hydrologen en ecologen), netcongestie en andere afhankelijkheden, spelen hierbij een rol.

Nr.	Fractie	Pagina nummer	Vraag	Antwoord
51	PvdD	8	Zijn er aan onze grenzen met België en Duitsland al metingen verricht naar de waterkwaliteit, zowel chemisch als ecologisch? Zo ja, wat zijn de (voorlopige) uitkomsten hiervan? Zo nee, waarom niet?	Ja, er worden in de grenswateren met België en Duitsland al waterkwaliteitsmetingen verricht. Op het gebied van ecologie wordt er al sinds de start van de KRW gemeten in de KRW-waterlichamen (incl. de 21 grensoverschrijdende waterlichamen), en daarbij gekeken naar makrofauna, makrofyten & fyto bentos (vormen samen de overige waterflora) en vissen. Op het gebied van fysisch-chemisch heeft vorig jaar een uitgebreide analyse plaatsgevonden van de grensoverschrijdende waterlichamen waarbij gebruik is gemaakt van de WL meetgegevens, incl. data van Duitsland en België. Daar waar kennishiaten zijn gevonden en waar het budget het toelaat wordt er sinds januari jl. op aanvullende grenspunten gemeten. Resultaten en analyses hiervan zullen t.z.t. bekend zijn. Op het Waterkwaliteitsportaal (www.waterkwaliteitsportaal.nl/meetgegevens-oppervlaktewaterkwaliteit ; https://wkp.rws.nl/geoviewer/Oppervlaktewaterkwaliteitsdata ; https://waterkwaliteitsportaal.overheidsbestanden.nl/factsheets/Factsheets%202024/factsheets/Factsheets_OW_60_Waterschap_Limburg_2024-09-11.zip) zijn alle meetgegevens te vinden van de KRW waterlichamen in Limburg, incl. van de 21 waterlichamen die grensoverschrijdend zijn.
52	PvdD	8	Wat zijn de voornaamste belemmeringen bij het oplossen van de vismigratieknelpunten? Hoeveel knelpunten zijn opgelost en hoeveel nog niet? Waarom zijn de 3 knelpunten in de Bosbeek nu ineens "afgerond"? Welke vismigratieknelpunten kunnen eventueel los van een beekherstelproject worden opgelost, bijvoorbeeld bij watermolens?	De voornaamste belemmering is de ruimteregeling. Er zijn 3 knelpunten 'afgerond' en 22 knelpunten nog niet. De 3 afgeronde knelpunten (in de Bosbeek) liggen in de bovenloop, waarbij in de planuitwerking is geconstateerd dat natuurlijk herstel van deze loop ertoe leidt dat deze regelmatig zal droogvallen. Vismigratie is dan niet meer mogelijk en de belemmeringen zijn daarmee geen 'knelpunt' meer. Uitvoering wordt zoveel mogelijk in samenhang met beekherstel opgepakt om efficiënt te werken, waar knelpunten los van beekherstelprojecten kunnen worden opgepakt worden deze ook sepeeraat opgepakt.
53	PvdD	13	Wat kunnen we technisch (investeringen of innovaties) nog meer doen om zo veel mogelijk RWZI 's te laten voldoen aan het LEB voor 01-01-2028?	We zetten met in ogenschouw de haalbaarheid al maximaal in voor het tijdig realiseren van KRW maatregelen om aan het LEB te voldoen.
54	PvdD	Bijlage 5	Autonome ontwikkelingen. Hoe kunnen de laboratorium tarieven voor analysepakketten in één jaar tijd zo sterk (80%) zijn gestegen?	Zie beantwoording in bijlage 1
55	PvdD	Bijlage 13	WBP 2028 - 2033. In de semi-hoge variant wordt ook gekeken naar de MER. Kan vantevoren door de aard of de locatie van een project al niet ingeschat worden of hier al of niet een MER gedaan moet worden?	WBP gaat over de verzamelijk van maatregelen in heel Limburg. Daarvan is nu nog niet in te schatten of een MER daadwerkelijk noodzakelijk is en nuttig. Op project/gebiedsniveau kan in de toekomst ingeschat worden of een MER noodzakelijk is. Mogelijk wordt dit in het WBP proces ook duidelijk gemaakt.
56	PvdD	Bijlage 41		